[F.507]

~~Un-numbered large folios~~

~~End of sequence~~

Geri

Eisenmann

TABULÆ ANATOMICÆ QUATUOR UTERI DUPLICIS OBSERVATIONEM RARIOREM SISTENTES,

EX DECRETO FACULTATIS MEDICÆ ARGENTORATENSIS

IN LUCEM EDITÆ

A

GEORG. HENR. EISENMANNO,

PHILOS. ET MED. D. ANAT. ET CHIRURG.

PROF. PUBL. ORDIN.

ARGENTORATI MDCCLII.

Ex Officina Libraria AMANDI KÖNIGII.

GM 6018

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

307932

LECTORI BENEVOLO SALUTEM!

IN publicum prodeunt quatuor Tabulæ, *Uterum duplicem* ſiſtentes, quæ, ut ſerena excipiantur fronte, eo confidentius exoptant, quo rarius Naturæ ludentis ſpecimen exhibent. Nihil magis ſolenne eſt hodiernis temporibus, quam talia in lucem proferre, in quibus Natura a via ſibi conſueta deflectens, vel monſtroſas, vel ad minimum extraordinarias producit corporum naturalium conformationes. Præprimis autem ex longo jam tempore id egerunt Anatomici, ut quævis inſolita & rariora detecta, accuratiori examini ſubjecerint, & in communem uſum orbi erudito communicaverint. Nec inſigni fructu deſtitui ejusmodi Obſervationes, experientia teſtatum reddit. Ad hunc cenſum pertinere arbitror preſentem caſum, *Uterum duplicem* exhibentem, cujus hiſtoria rerum medicarum gnaris occaſionem facile ſubminiſtrabit quædam ad generationis negotium ſpectantia illuſtrandi, nec non dubiis quibusdam & objectionibus ſatisfaciendi. Ut taceam, quæ in *Medicina Forenſi* uſum habitura exinde colligi poterunt. Hoc ipſum eſt, ob quod Facultas noſtra Medica publico haud ingratum fore judicavit, ſi, præmiſſa brevi relatione Obſervationis partium genitalium cadaveris, ad quod pertinebant, accurate prius delineatarum figuræ æri inciſæ, quatuor ſequentibus Tabulis divulgarentur. Equidem *primæ Tabulæ Figura prima* ad præſentem non pertinet obſervationem; ſed cum *Uterum bipartitum* repræſentet, publice a me demonſtratum; factum eſt, ut ipſi locus in dicta Tabula fuerit conceſſus. *Altera* ejusdem Tabulæ *Figura* exhibet Muliebria externa ſubjecti noſtri, quousque absque ulla ſectione, ſola diductione manu facta, conſpici poterant. *Tabula ſecunda* oſtendit easdem partes externas, una cum duabus Vaginis & duobus Uteris juxta ſe poſitis, ſed clauſis. *Tertia* denique & *Quarta Tabula* monſtrant Vaginas Uterosque apertos. In *illa* quidem lateris dextri, ſepto vaginarum ſiniſtrorſum reflexo; in *hac* vero lateris ſiniſtri, eodem ſepto dextrorſum tracto. Explicationi Tabularum additæ fuerunt hinc inde annotationes, quas ultimo loco quædam excipiunt conſectaria. Cæterum notetur, omnes delineationes ad vivum fuiſſe factas, & ſecundum naturalem menſuram partium genitalium, quæ in *Muſeo Theatri Anatomici* inter alia curioſa & præparata Anatomica adhucdum aſſervantur.

OBSER-

OBSERVATIONIS HISTORIA.

Anno præcedente 1751. verſus finem menſis Januarii, Proſectori Theatri Anatomici Dn. Jacobi in adminiſtratione Anatomica pro Demonſtrationibus publicis & inſtructione privato-publica occupato, indicatum fuit, obſervari a nonnullis Medicinæ ut & Chirurgiæ Studioſis, in cadavere Virginis novendecim circiter annorum, in Noſocomio majori civitatis morbo quodam defunctæ, & poſt obitum in Theatrum Anatomicum transportatæ, *duplex Orificium* ad vaginam uteri ducens. Partibus genitalibus externis accurate inſpectis, Dn. Jacobi revera invenit *duo Orificia Vaginæ Uteri* æqualis aperturæ vel diametri, quorum utrumque *Hymene* rite conſtituto inſtructum fuit. Poſt exenterationem ulteriusque inſtitutum examen, invenit *duas Vaginas* æqualis longitudinis & capacitatis, ad latus ſibi poſitas, altera dextrum, altera vero ſiniſtrum latus occupante, parietibus lateris interni concretas, debita ſua forma gaudentes, inque ſuperficiebus concavis *rugis*, uti in virginibus ordinaria naturæ lege adeſſe ſolent, ornatus. Cuilibet reſpondit unum ex orificiis externis *Hymene* ſuo inſtructum. In quamlibet vaginam hiavit etiam *Orificium Uteri internum* dictum, itidem bene & rite formatum; ita, ut in vaginam lateris *dextri*, Orificium uteri internum ejusdem lateris, & in vaginam lateris *ſiniſtri* ſimiliter Orificium uteri internum ſiniſtrum ſe aperuerit. Singula binorum orificiorum recta continuabantur cum *Colli* & *Fundi Uteri* cavitatibus, quæ eodem modo ac vaginæ, usque ad medium lateris ſuperioris fundi, craſſo quodam *ſepto* in dextrum ſiniſtrumque dividebantur cavum, ita ut totus Uterus duas portiones ſeparatas, imo *duo corpora* revera diſtincta, quæ haud inepte pro *duobus Uteris* haberi poſſunt, oculis ſpectantium obtulerit. Margo ſuperior externus totius fundi, ſinuatus in medio per inciſuram, angulum valde obtuſum repræſentantem, diviſit eundem exterius ex parte in duas partes æquales. A medio quoque ejusdem inciſuræ deſcendit per medium faciei anterioris totius Uteri Vaginarumque, veſtigium longitudinale ſeu impreſſio ſuperficialis, dictas partes exterius in duas portiones æquales diſcernens. Duo corpora uterina, aut, ſi mavis, *duo Uteri*, in eo pro integris ſunt habendi, æque ac vaginæ, quod *ſepta* uteros vaginasque ſeparantia, ipſis non fuerint communia, ſed, ut ita dicam, ſingulis propria, & per conjunctionem parietum ſibi vicinorum, ac inter ſe concretorum, eodem modo formata fuerint, quo *Mediaſtinum* cavum pectoris in duas cavitates ſeparans, per averſam unionem (Gallis *adoſſement* dictam) duarum pleurarum, & *ſeptum Scroti*, duo loculamenta teſticulorum faciens, per mutuum occurſum duorum *Dartorum* conſtituuntur. Cæterum quilibet uterus non niſi unica gaudebat *Tuba Fallopiana*, unico *Ovario*, *Ligamento lato* & vaſculoſo *rotundo* dicto, unicoque *Vaſorum ſpermaticorum* funiculo. Dum in præparatione eorundem Vaſorum ſpermaticorum occupati erant duo Medicinæ Studioſi, ego accedens, & eorum quæ geſta fuerunt certior factus, dictis genitalibus muliebribus accurate ac ſollicite inveſtigatis, cuncta, uti modo deſcripta ſunt, inveni. Proinde laudato Proſectori negotium dedi, eaſdem partes, ne quid damni patiantur, in ſcrinio clauſo recondendi, reliquaque, quibus opus erat, perficiendi. Interea temporis in Conventu Facultatis Medicæ conſtitutum fuit, hujus Obſervationis hiſtoriam, una cum partium genitalium figuris, uti in præfatione mentio facta fuit, publicæ luci exponere.

TABULA PRIMA.

FIGURA PRIMA

Uterum bipartitum (a) refert A. 1738. in Theatro Anatomico a me demonstratum (b).

A. Fundus Uteri.
B. Productio septum quoddam faciens.
C. Cervix Uteri.
D. Orificium Uteri.
E. Portio Vaginæ Uteri.
F. F. Ligamenta Uteri Rotunda.
G. G. Ligamenta Uteri Lata.
H. H. Tubæ Fallopianæ.
I. Orificium Tubæ.
K. Fimbriæ Orificii Tubæ.
L. Ovaria (c).
M. Cavitas Uteri dextri lateris.
N. Cavitas Uteri sinistri lateris.

FIGURA SECUNDA

Muliebria externa exhibens, quousque sola diductione manu facta, conspici poterant (d).

A. Pubis.
B. Commissura Labiorum Superior.
C. Præputium Clitoridis.
D. Glans Clitoridis (e).
E. E. Nymphæ (f).
F. Orificium Urethræ (g).
G. G. Labia pudendi diducta.
H. Commissura Labiorum Inferior.
I. Frenulum Labiorum.
K. Fossa Navicularis.
L. L. Orificia Vaginæ duo, dextrum & sinistrum; ambo æqualis diametri (h).
M. M. Hymenes duo, dexter & sinister (i).
N. Perinæum.
O. Anus.

(a) In limine moneo, me omnes uteros *bipartitos* appellare DUPLICES: sive per *septum* quoddam in *duo cava* sibi mutuo ad latus posita sint divisi; sive *bisulci*, in modum *duorum cornuum* divaricatos. Quamvis nec bina adsint orificia uteri interna, nec duæ Vaginæ, nec denique binæ in quovis latere tubæ, bina ovaria, ligamenta uteri lata, rotunda, vasorumque spermaticorum funes.

(b) Novam hujus uteri ad vivum delineari curavi iconem, secundum faciem, quam originale in liquore hucusque conservatum, nunc præ se fert.

(c) Ovaria æque ac uterus in cadavere recenti admodum indurata erant. Reliqua exceptis carunculis, quales nullæ amplius conspiciuntur, quoad maximam partem se habent, prout a DD. & PROF. GRAUEL tunc temporis Auditore mei amantissimo, nunc vero Collega honoratissimo, in docta Dissertatione Inaugurali de *Superfœtatione conjecturas exponente Observ. V. p.* 33. prolata & *figura secunda* calci dictæ Dissertationis subnexa, expressa fuerunt.

(d) Unicum pudoris sinum cernere licet in muliebribus externis subjecti nostri. Quamvis *Julius Obsequens* c. 113. *Mulierem duplici natura inventam fuisse* commemoret; quod de *sinu pudoris* intelligendum, quem Latini etiam *Naturam* vocant. Apud eundem cap. 111. legitur de *pueræ bicipitis gemina fœminea natura. Thom.* etiam *Bartholinus Anat. L. I. c. 32. p.* 287. *Duplici*, ait, *natura mulier inventa apud Obsequentem, & inter monstra Licetus plures observavit. Duplex quoque Rolfincio visum, sed alterum ineptum, quia non plane pervium.* Et *Borellus Cent.* 2. *Observ.* 83. *Puellam visam duas vulvas habentem, unam alteri subjectam*, refert. Confer. Ephem. N. C. Dec. II. A. 5. p. 153.

Similes naturæ lusus in *Sexu Virili* ratione *partium genitalium externarum*, & imprimis ratione *Penis* seu *Membri Virilis* observantur. Sic *in Satyr. Med. Silesiac. Spec. VII. Obs.* 4. *p.* 27. de milite legitur, cujus *penis bifurcatus* erat. In exortu suo ab ossibus pubis erat simplex, dein vero in duos distinctos tubos bifurcabatur. Quilibet suo glande perforato dotabatur, & per dextri glandis orificium urina, per aperturam vero sinistri glandis semen ejiciebatur. Refertur etiam p. 28. l. c. *Hahnium* Medicum Vratislaviensem inter milites in urbe Suidnicensi quendam bipenem reperisse. Occurrit quoque in *Schenckii a Grafenberg Observ. Med. L. IV. de Partib. genit. obs.* 1. *p.* 523. *edit. in folio* exemplum cadaveris virilis, duplicem penem habentis, Bononiæ dissecti. Eandem *historiam affert Th. Barthol. Anat. Renov.* L. I. c. 24. p. 238. ubi simul *pueri bipenis ex Obsequente* mentionem injicit, & *alium puerum in Latio errantem pene plane caruisse* allegat, *cujus loco spongiam fungosam sub umbilico excernendæ urinæ a natura gestavit.* In *Ephem. N. C. Dec. III. A. III. Obs.* 77. *p.* 110. *Valentini* puerum duplici mentula gaudentem sistit. Unius glans præputio non erat tecta, utrobique tamen lotium exclusit. Sic & in *Bartholini Hist. Anat.*

rarior.

rarior. Cent.IV.Hist. 22. *p.* 269. mentio fit pueri bimuli in Belgio publice ſpectati, cui *penis geminus* erat, ſtatim circum primum exortum e pube diviſus. Per utrumque per vices, interdum ſimul per utrumque urinam excernebat. E contrario *Petr. Borellus Hiſt. & Obſ. Med. Phyſ. Cent.* 4. *Obſ.* 13. de aliquo Burgundo narrat, duplex in veretro foramen habente, unde urinam & ſemen in duas ſimul partes diviſa effunderet. *Et Veſal. de H. C. Fabr.* L. IV. c. 14. Patavii adoleſcentem fuiſſe memoriæ prodit, cui in glandis apice duo erant meatus, unus ſemini, alter urinæ paratus. Præter modo recenſita duplicis penis exempla, alia in *Schurigii Spermatol.* p. 129. & 130. allegata inveniuntur.

(e) Directe ſita eſt una cum præputio ſuo, uti ordinarie, ſub commiſſura ſuperiore alarum ſeu labiorum.

(f) Nymphæ duæ protenduntur hic a præputio Clitoridis uſque verſus latus externum orificiorum vaginarum; dextra verſus latus externum orificii dextri, & ſiniſtra verſus latus externum orificii ſiniſtri.

(g) Urethra infra truncum Clitoridis & ſuper unione duarum vaginarum ſita, orificio ſuo hiat in intervallo Nympharum, ſub glande Clitoridis, in aliquali diſtantia ſupra ſeptum orificiorum vaginarum, per continuationem ſepti earundem vaginarum, ſeu potius, per adunationem marginum vicinorum utriusque orificii formatum.

(h) Diſtant ab invicem craſſitie ſepti ſui, modo dicta ratione formati.

(i) Multum diſputatum fuit, an revera detur membrana *Hymen* dicta? An hæc membrana, ſi adeſt, ſit contra naturæ inſtitutum nulliusque uſus? An omnes virgines eadem inſtructæ ſint? Quam figuram habeat? Quonam in loco poſita ſit? & quæ ſunt alia. Inter veteres æque ac recentiores multi eandem plane negarunt. Alii eam vel abſolute vel certo reſpectu admiſerunt. Videantur quæ *Haller* in *Acceſſionibus ad Herm. Boerh. Meth. Stud. Med.* p. 382. & ſeqq. de hac controverſia hinc inde allegat; ut & quæ *Huber* in *Commentat. de Vaginæ Uteri ſtructura rugoſa, nec non de Hymene* affert. Plura quoque de *Hymene* deque *Carunculis Myrtiformibus* leguntur apud *Riol. Anthropol.* L. II. p. 187. & ſeqq. & apud *Veſal. Oper. Tom. I.* L. V. c. XV. p. 457. Item apud *Barthol. Anat. Renov.* L. I. c. 31. p. 282. & ſeqq. Prolixe etiam de Hymene egerunt *Regn. de Graaff de Mulier. Organ. Generat. inſervient.* C. V. p. 145. & ſeqq. *Drake Anthropol. Nov.* T. I. L. I. c. 21. p. 150. & ſeqq. *Verheyen Anat. Corp. Hum.* L. I. Tr. II. C. 32. p. 139. & ſeqq. Quæ *Winslow Expoſ. Anat. Traité du Bas-Ventre* §. 653. & 654. de Hymene deque Carunculis Myrtiformibus habet, cum iis conveniunt, quæ in Theatro noſtro Anatomico hucusque obſervata fuerunt, quæque ex parte in his partibus præparatis & in liquore conſervatis ibi ad oculum monſtrari poſſunt. Manifeſto enim, præcipue in ſubjectis recentibus virgineis conſpicitur, Hymenem veram eſſe membranam, mediocriter tenuem, tenſam, ex occurſu membranæ internæ vaginæ uteri cum membrana faciei internæ magnarum alarum formatam, extremitatem anteriorem ſeu externam vaginæ cingentem, magis minusve latam, plus minus æqualem, plus minus circularem, interdum ovalem, in quibusdam anguſtam, in aliis ampliorem, qua in vaginam hiat, aperturam relinquentem, in genere vero orificium vaginæ externum diametro cavitatis ipſius anguſtius reddentem, a primo congreſſu diſrumpendam, largiore menſtrui ſanguinis fluxu, aut diuturno fluore albo, per varios etiam accidentalesque caſus peculiares, ex imprudentia, petulantia animique levitate, inſignes mutationes patientem, poſtque ſui rupturam lacinias, *Carunculas Myrtiformes* dictas relinquentem. Ad manus mihi ſunt partes genitales puellæ bimulæ, hymene inſtructæ rotundo, aperturam valde anguſtam in medio relinquente. In Muſeo Theatri Anatomici ſuperſunt aliquot hymenes, e variæ ætatis ſubjectis deſumti. Eorum unus eſt e virgine ſexagenaria majore, circularis, nec tamen adeo lato margine, ſed apertura ampliore in medio præditus. Sub margine intelligo portionem areæ inter majorem ſeu externam, & minorem, ſeu internam circumferentiam interceptam. Inter alios hymenes eſt unus, virginis triginta & reliqui virginum viginti circiter annorum aut natu minorum, omnes rotundi, apertura in medio non admodum anguſta gaudentes, niſi quod marginis pars inferior, ſuperiori in duabus pauxillum latior ſit. Unus etiam præſto eſt ad puellam decem annorum pertinens, ſemilunaris, cum apertura ſatis anguſta. Diſſecui anno hujus ſeculi quadrageſimo partes genitales virginis ultra triginta annos natæ, in qua hymenem inveni circularem, integrum, nulla fiſſura nullaque inæqualitate in circumferentia interna conſpicuum. Sed apertura adeo ampla erat, ut digitum medium manus meæ, provida adhibita cautela, absque ulla membranæ læſione vaginæ immittere potuerim. Ut alios taceam hymenes, in Theatro noſtro Anatomico haud ita raro viſos, quorum plures in adultis magis ad circularem, quam ad ſemilunarem figuram accedebant. Subjecti, de quo nunc agitur, hymenes duo erant ſemilunares, imo paulo plusquam ſemilunares. Quod *Carunculas Myrtiformes* concernit, variæ altitudinis & craſſitiei curioſis oſtendi poſſunt in partibus genitalibus tam defloratarum, quæ nondum pepererunt, quam aliarum, quæ partus laboribus jam defunctæ ſunt. In prioribus deprehenditur hymen diſruptus, lacinias offerens ſatis conſpicuas, altas ſeu longas, myrti foliis non multum abſimiles, nec tamen tanta craſſitie præditas, quam in poſterioribus, in quibus craſſiores ſunt, baſi latiori inſtructæ, magisque ab invicem remotæ, numero tres, quatuor aut quinque, quod in variis ſubjectis variat. Obſervavi partim in ſectionibus, partim in demonſtrationibus meis haſce carunculas, in iis, quæ plures partus ediderunt, craſſioribus latioribusque inſidere baſibus, attamen eo minus altas eſſe & magis ab invicem remotas, quam in ſimpliciter defloratis. Imo interdum plus minusve obliteratas vidi unam vel alteram harum caruncularum, & eas, quæ relictæ fuerunt, non adeo conſpicuas. Id quod etiam a frequentiſſimo coitu contigiſſe, obſervavi. Plura de iisdem vid. apud *Huber in ſupra citato tractatu* §. 33. *& ſeqq.* ubi inſuper de aliis carunculis agitur in virginibus illibatis retro hymenem ſitis, juxta *Halleri Iconem Uteri Humani not.* g ordinarie binis, quæque nil aliud ſunt, quam apices carnoſi, verrucoſi, tumidi & obtuſi columnarum, quas *Winslow Traité du Bas-Ventre* §. 650. tanquam ſpecies eminentiarum leviorum, longitudinalium inſtar duarum ſuturarum irregularium conſiderat, quarum una dextra eſt, altera ſiniſtra. Hæ carunculæ hymeni ſæpius adnaſcuntur, minimeque confundendæ ſunt cum veris carunculis myrtiformibus, præcipue in multis ſimpliciter defloratis, de quibus ſupra dictum eſt, valde conſpicuis. Satis prolixe & docte agit Celeb. *Haller. nota g.* modo allegata tam de utriusque generis carunculis, quam de binis ſuturis ſeu columnis vaginæ uterinæ, de cujus rugis inferius paucula traditurus ſum.

TABU-

TABULA SECUNDA.

Partes externas oſtendens, una cum *duabus Vaginis* & *duobus Uteris* juxta ſe poſitis, clauſis.

Ut in Fig. II. Tab. I. uſque ad O. incluſive.

P. P. Vaginæ cum dextri, tum ſiniſtri lateris, clauſæ (k).

Q. Conjunctio duarum vaginarum *ſeptum* conſtituens (l).

R. Portio Urethræ clauſæ (m).

S. S. Uterus in duos, dextrum & ſiniſtrum per *ſeptum* diviſus, clauſus (n).

T. Portio Inteſtini Recti.

V. V. Ovaria, dextrum & ſiniſtrum.

W. W. Tubæ. Fallopianæ, dextra & ſiniſtra.

X. X. Ligamenta Uteri Rotunda, dextrum & ſiniſtrum.

Y. Y. Ligamenta Uteri lata, dextri & ſiniſtri lateris.

Z. Z. Alæ Veſpertilionum dextri ſiniſtrique lateris.

a. a. Fimbriæ Tubarum Fallopianarum.

b. b. Arteriæ Spermaticæ, in quovis latere una.

c. c. Venæ ſpermaticæ duæ, una in quovis latere. Ordinario modo egrediuntur.

d. d. Corpus Pampiniforme, ſive Pyramidale cujuſvis lateris.

e. e. Conjunctio duorum Uterorum.

f. Inciſura fundos Uterorum exterius diſtinguens.

(k) Exempla binarum Vaginarum in aliis Subjectis paulo magis infra occurrent.

(l) Quia ſeptum, uti in hiſtoria dictum, ex adunatione parietum vicinorum utriuſque vaginæ conſtat, per ſe patet, illud duplo craſſius eſſe ſubſtantia ſingularum vaginarum.

(m) Ut omnia melius oculis pateant, penitus ablata fuit veſica urinaria, relicta hac portione urethræ, quæ poſtmodum longitudinali ſectione aperta fuit.

(n) Exterius primo aſpectu uterus revera bipartitus apparuit ex ſola ipſius figura, tum quoque ex inciſura fundi, nec non ex depreſſione ſuperficiali a medio inciſuræ per medium faciei anterioris totius uteri, perque medium totius longitudinis duarum vaginarum deſcendente. Tam uterum, quam vaginarum cavitates per ſeptum quoddam craſſum ab invicem ſeparari, ſequenti etiam encheireſi innotuit. Introducti per utrumque orificium ſtyli in vaginas adhuc clauſas, per totum earum tractum nullo modo ſibi occurrebant, ſed in notabili diſtantia ab invicem remoti ad finem vaginarum uſque protrudebantur. Apertis vaginis, ambo orificia uterina interna æqualis magnitudinis, craſſitie ſepti uterorum a ſe mutuo diſtantia, aperturiſque tranſverſalibus, uti ordinarie, prædita conſpiciebantur. Per hæc orificia intruſi ſtyli, juxta utrumque latus ſepti, tam cervices, quam fundos uterorum ad ſuperiora fundorum uſque, ubi ſeptum paulo craſſius eſt, quam in reliqua longitudinis ſuæ parte dividentis, in ſat magna diſtantia a ſe remoti, ſeſeque nullibi tangentes, adigebantur. Tam nudus aſpectus diſtantiæ orificiorum uterinorum internorum, quam diſtantia ſtylorum immiſſorum, ſatis oſtendebat inſignem ſepti craſſitiem, quam adhuc magis manifeſtam reddidit apertura mediante ſcalpello ad utrumque latus ſepti inſtituta, in cavitates duorum uterorum penetrans. Tunc enim clare perſpiciebatur, iſtud eodem, ac de vaginarum ſepto dictum fuit, modo etiam formari per conjunctionem parietum vicinorum duorum uterorum, quorum quivis craſſitie ferme penitus æqualis eſt craſſitiei ordinariæ uteri adultæ virginis, ita ut hoc ſeptum ad duplicem uteri ſimplicis craſſitiem propemodum accedat.

Plures *Uterorum bipartitorum* leguntur obſervationes: quarum maxime notabiles recenſebo, ut inſtituta cum noſtro caſu comparatione, in quibus ad eundem vel accedunt, vel ab eo differunt, eo clarius perſpici poſſit. Et quidem primo loco afferam exempla uterorum per *ſeptum* in *duo cava*, aut in *duo corpora* diviſi. Dein proponam uteros magis minuſve *bicornes*, nec non eos, qui pro duplicibus habiti in aliquali ab invicem diſtantia, præcipue per fundos ſuos, remoti cernebantur: ſubjunctis obſervationibus duplicis vaginæ uterinæ.

1. Dn. HALLER *Faſcic. II. Iconum Anatomic. Tab. de Utero Fig. II. F.* in utero puellæ *ſeptum* e tribus jugis compoſitum, a ſe viſum, repræſentat.
2. De *Utero bipartito* a me demonſtrato, quem Fig. I. Tab. I. exhibet, repetantur, quæ ſupra in explicatione dictæ figuræ, & in notis b. et c. dicta fuerunt.
3. Riolanus Anthropogr. Lib. II. p. 197. & 198. de Uteris per *ſeptum* bipartitis ſequentia habet. *Anno 1599. in Scholis Longobardorum diſſecabatur mulier, cujus Uterus ſepto medio diviſus erat.* Et paulo poſt dicit: *Anno 1615. menſe Junio in Oppido Steinio, milliari ultra urbem Sancti Dionyſii, hermaphroditam puellulam multis præſentibus, diſſecui: Penis parvus prominebat, abſque ſcroto & teſticulis; ſed ab orificio duplici externo uſque ad fundum Uteri, duplex erat matrix, mediano pariete ſecreta, reliquæ partes genitales ſimplices erant, ac ſi fuiſſet unicus Uterus.* Si per orificium externum Riolanus orificium vaginæ uteri intelligit, patet, modo dictum uterum duplicem, etiam duplici præditum fuiſſe vagina duplicique orificio vaginæ, & ſine dubio duplici hymene. Subnectit idem Riolanus: *In muliere olim Romæ duplicem Uterum inventum fuiſſe, memorat Julius Obſequens, & Iſidorus Uterum dictum putat quod duplex ſit, ab utraque parte unus.* Dubium eſt, an per hæc ultima verba uterus bicornis intelligatur? an vero uterus per ſeptum quoddam in duos uteros ſimilis vel ejuſdem figuræ, uti in noſtro caſu, diviſus?

4. In Ephem. N. C. Dec. II. A. V. Obſ. 67. *Anatomen Hydrope uteri extinctæ* exhibente, p. 143. ſequentibus de pariete intergerino uteri agitur. *In Utero erat paries intergerinus, quo ſatis craſſo diviſus, cellulas duas formarat, altera capaciori* exiſtente, *ideoque aqua omnis eodem foramine exturbari nequibat, cum & alter loculus incidendus fuerit.* Hoc ipſo clarum eſt, modo memorata uteri cava penitus ſeparata fuiſſe per parietem intergerinum: nec unum in alterum ſe aperuiſſe.

5. *Littrius* recenſet caſum in *Hiſt. Acad. Reg. Scient.* A. 1705. *Hiſt.* p. 47. & *Mem.* p. 382. dimidiæ partis vaginæ & uteri, *ſepto in* duas cavitates diviſi, in filia duorum menſium inventi. Ita quidem, ut vagina a media parte longitudinis ſuæ uſque ad uterum, ſepto in dextram & ſiniſtram divideretur, quarum quævis ad ſibi peculiarem matricem, proprium ſuum orificium, collum & fundum habentem, protendebatur. Duæ matrices, quæ figura, conſiſtentia & dimenſionibus perfecte ſimiles erant, non aliter ſe habebant, ac una ſola matrix, a collo uſque ad certam ab eodem diſtantiam, ſepto quodam in duas partes diſtincta. Sed fundi penitus diſtincti erant, & ab invicem ſeparati. Quilibet uterus non niſi unica inſtructus erat tuba, unico ovario, ligamento rotundo & ligamento lato.

De *Uteris bicornibus* ſequentia habet *Riolanus Anthropol.* L. II. Cap. 35. p. 197.

6. *Obſervatione digna eſt*, ait: *dubitatio illa, quam movet Bauhinus in appendice ad librum Roſſeti de partu Cæſareo. Num mulieres, quæ ſuperfœtare ſolent, aut plures fœtus, quam duos generant, uterum bipartitum habeant? Vidit ejus frater in quadam puella uterum bipartitum, qualem canes habent. Obſervavit etiam Sylvius in puella uterum veluti bicornem, ut in multiparis.* Huc trahantur quæ *Thom. Bartholinus Anat. Renov.* L. I. c. 29. p. 277. ſcribit. *Rariſſime*, inquiens: *muliebris uterus bipartitur, ſicut in brutis, qualem in quibuſdam obſervarunt Bauhini frater, Sylvius, Riolanus, & ante hos Obſequens. Duplicem uterum Pariſiis obſervatum ſcribit Tilingius. An talis ſit illarum, quæ geminos pluresque fœtus enituntur, dubito.* Quæ de Tilingio refert Bartholinus, minus cum iis conſentiunt, quæ in mox allegandis Ephem. N. C. de eodem dicuntur.

Alia uterorum bicornium, exempla infra, ubi de vaginis duplicibus agetur, occurrunt. Quæ nunc ſequuntur obſervationes, ad uteros pertinent, quorum fundi plus minus ab invicem quidem remoti, ſed bicornibus non adeo ſimiles ſunt.

7. In Ephem. N. C. Dec. I. A. V. Obſ. 110. ſequentia de Utero duplici ſcribuntur contra *Tilingium* aſſerentem, quod nullibi in Anatomicorum libris duplicis uteri mentio fiat. *Legere tamen eſt hiſtoria duplicis uteri apud Joh. Fabrum Lynceum in Hiſt. Mexic. f. 547. Is namque in Noſocomio S. Spiritus Romæ cum D. Angelo Colio Senenſi infantem projectitium pro Hermaphrodito habitum ſecuit, qui in inguine tumores habuit. Nulla in eo maſculina vaſa ſeminaria reperta, ſed duos intra ventrem offendit Uteros, cum annexis ubique teſticulis, ſed unico tantum teſticulo, unico ſuo utero adhærente, ac vaſis deferentibus ſemen, uti & præparantibus. Harum una matrix intus penitus abſcondita, nec cervicem ad externa porrexit, altera in dextro latere exterius collum ſuum produxit, & vulvam dictam conſtituit, quæ viſa quidem, ſed haud penetrans judicata, quod ductus ille adeo anguſtus, ut vix aciculæ caput admiſerit, & ſic infans duplex fœmina inventa fuerit.*

8. *Hartmannus* ſecundum Ephem. N. C. *Dec. II. A. V. Obſ.* 68. Anatomen inſtituit fœminæ, dum vivebat, hydrope & mola uteri afflictæ. In diſſectione invenit *duo corpora uterina* ſeu *duos uteros*, *minorem* alterum, cum collo uteri cohærentem patuloque ſatis foramine in hoc exeuntem, fundo ſiniſtrorſum declinantem, flatum per tubulum orificio ejus intruſum admittentem, aquam vero injectam excludendem, cum *majori uteri corpore* connexum, in quod tamen nec flatus, nec injectio ex *minori corpore* viam inveniebat. Fundus hujus *uteri minoris* erat cœcus, & corpus *majoris uteri* interſtitium quoddam diſtinguebat colli æmulum, quod veluti Iſthmus hæc corpora committebat; Cum *utero majori*, quem Hartmannus *ſpurium* appellabat, connectebatur *mola.* Probabile eſt, *uterum* iſtum *majorem ſpurium*, tubam illius lateris præter naturam diſtentam fuiſſe, quia nulla tuba inveniri potuit.

9. A Dionis *Cours d'Anat. de l'homme* p. 309. & ſeqq. deſcribitur caſus *Uteri duplicis*, *Dextri veri* & *Siniſtri ſpurii* ipſi dicti: quam Obſervationem in Latinum ſermonem verſam Ephem. N. C. *Dec. II. A. II.* p. 477. & ſeqq. exhibent. Uterus erat fœminæ viginti annorum, ſecundo conjugii menſe gravidæ factæ, & ſexto circiter graviditatis menſe poſt graviſſimos dolorum cruciatus perpeſſos mortuæ, cujus embryo poſt diſruptum uterum ſiniſtrum in abdominis cavum fuit excluſus. Adaperto cadaveris ventre, *duo uteri* inveniebantur. *Dexter*, qui *molam* continebat, erat *verus uterus*, ſed extra ſitum naturalem a mole *uteri ſiniſtri* retrorſum preſſus, ſiniſtroque minor. Inſtructus erat in latere dextro fundi, unico vaſorum ſpermaticorum faſciculo, una tuba, uno ovario, ligamento lato & rotundo. Deſinebat in orificium ſuum internum, quod in unicam vaginam ſe exporrigebat. *Uterus ſiniſter ſpurius* ſitus erat in latere ſiniſtro ab ordinario & vero utero duorum tranſverſorum digitorum ſpatio diſtans; in parte ſiniſtra fundi itidem unico præditus funiculo ſpermatico, unica tuba, uno ovario, ligamento lato & rotundo. Cum *vero utero* nullam habuit communicationem, niſi per tria quatuorve vaſa valde exigua & tenuia, nullumque orificium, quo in vaginam hiaret, detegi poterat.

10. In Act. Erud. Lipſ. A. 1708. Menſ. Sept. p. 415. ex *Palfyn Deſcription Anatomique des parties de la Femme qui ſervent à la Génération.* h. e. *Deſcriptio Anatomica partium muliebrium generationi inſervientium*, excerptum legitur, quod A. 1703. Gandavi natæ fuerint gemellæ ſeparatæ, quarum alterutrius anus cum urethra & vagina imperforatus fuit, cujuſque cadaver magnam in abdomine molem oſtendit, *vaginam uterinam imperfectam* & *duobus uteris* ex latere poſitis *communem*, formantem, fæcibus vel meconio repletam, quia inteſtinum rectum in eam deſinebat.

11. In *Hiſt. Acad. Reg. Scient.* A. 1743. p. 86. *D. Morand* ex communicatione *D. Crugeri* Chirurgi Regis Daniæ retulit Obſervationem fœminæ in puerperio mortuæ, quæ *duplicem Matricem* habuit, quarum cuivis una tuba, unum ligamentum latum & rotundum, unumque orificium uteri reſpondebat. Sed *vagina* ambobus orificiis erat communis.

12. In ead. *Hiſt. Acad. Reg. Scient.* A. 1746. p. 43. *D. Sue* infantem monſtroſum ſecuit, qui præter alia extraordinaria inteſtinum rectum obtulit, cujus diameter calami ſcriptorii diametrum haud ſuperavit. Aperuit ſe *in vaginam duabus parvis matricibus communem.* Vaginæ vero exitus in veſicam patuit.

Supereſt ut Obſervationes in medium proferantur *Vaginæ uterinæ* vel penitus, vel ex parte *duplicis.* Sive uterus ſimul bicornis, ſive alio modo duplex fuerit.

13. Præter Vaginam ſemiduplicem Littrii de qua n. 5. actum fuit, *D. de la Marche* tractatui, cui titulus eſt: *Inſtruction familiere & utile aux Sages-Femmes pour bien pratiquer les accouchemens:* h. e. *Inſtitutio familiaris & utilis pro fœminis obſtetricibus ad artem obſtetricandi bene exercendam*, præmittuntur duæ Tabulæ una cum explicatione, *uterum* offerentes *duplicem*, tam integrum, quam ſectione apertum, in muliere quadam in Xenodochio Pariſienſi, *Hôtel-Dieu* appellato mortua, & pro novitiarum obſtetricum (*Apprentiſſes Sages-Femmes*) informatione aperta. *Uterus dexter ſiniſtro major* erat & *ſepto* aliquouſque in vaginam progrediente ambo diſtinguebantur. Cervices erant valde breves. Reliquum vaginæ unicum ſimplex conſtituebat cavum. Locum *orificiorum uterinorum* occupabant *duæ valvulæ*, quarum quævis fundo uteri ſui lateris reſpondebat.

14. Referentibus *Actis Erud. Lipſ.* ejuſdem anni & menſis, n. 10. allegatis; itidem Gandavi A. 1703. gemellæ in inguinibus connatæ in lucem editæ fuerunt, ita ut capita e diamentro oppoſita, pedes vero utrinque a latere locati fuerint. Duæ gemellæ obtinuerunt pudenda muliebria e lateribus inter utrarumque pedes ſita, quorum unum altero perfectius erat. Unicus adfuit anus ambabus communis. Quælibet habuit *Uterum duplicem*, *duo orificia uterina*, *unam vaginam propriam.* Sed *ambabus* inſuper *communis* obtigit *vagina*, in quam utrarumque vaginæ hiarunt. Præterea cuivis harum puellarum non niſi duabus proſpectum fuit tubis Fallopianis, duobus ovariis, duobus ligamentis latis æque ac rotundis. Notari quoque meretur, quod uterorum infantis, latus ſiniſtrum, occupantis *vagina propria* aperta, per membranam in *duas partes*, adeoque in *duas vaginas*, unam *ſuperiorem anguſtam*, & unam *inferiorem ampliorem*, juxta longitudinem diviſa, reperta fuerit.

15. In Muſeo Theatri Anatomici Argent. conſervatur in liquore *Uterus bicornis*, cujus adhuc clauſi figuram & deſcriptionem dedit *D. D. Grauel* in laudata *Diſſert. de Superfœt.* Verum aperto nunc fundo cornu ſiniſtri, una cum collo ejuſdem lateris, uſque verſus finem ejus, paulo prolixior ejus tradi poteſt deſcriptio. Corpora ſeu Cornua divaricantur ad angulum valdopere obtuſum. Quodlibet ſua inſtructum eſt tuba ſuoque ovario. Eo in loco, ubi cornua concurrunt, cujuſvis cavitas abit in propriæ cervicis cavum oblique incedens, valde anguſtum. Cava cervicum interſtinguit paries intergerinus ſatis craſſus. Exterius junctæ cernuntur cervices, craſſum quaſi corpus intermedium inter bina cornua ſitum, iiſque ex utroque latere continuum conſtituentes. Extremitas communis cervicum latior & craſſior, ac ordinarie

ſolet

TABULA TERTIA.

Repræſentat Vaginas Uteroſque apertos, ſepto Vaginarum ſiniſtrorſum reflexo.

A. Vagina Uteri lateris dextri aperta (o).
B. Vagina Uteri lateris ſiniſtri per ſeptum ex parte contecta.
C. C. Septum ſiniſtrorſum reclinatum (p).
D. Orificia Uterina. Dextrum penitus conſpicuum, ſiniſtrum vero ex parte tectum (q).
E. Portio Urethræ apertæ (r).
F. Uterus lateris dextri apertus.
G. Septum Uteri lateris dextri parumper ſiniſtrorſum reflexum (s).
H. Inciſio, in cavitatem Uteri lateris ſiniſtri penetrans.
I. Hymen orificii Vaginæ lateris dextri.
K. Foſſa Navicularis.
L. Commiſſura inferior Labiorum.
M. Labia ſectione diviſa ad utrumque latus reclinata.
N. Perinæum.
O. Anus.
P. P. Ligamenta Uteri Rotunda.
Q. Ligamenta Uteri Lata.
R. R. Tubæ Fallopianæ ſuperiora verſus reclinatæ flatuque diſtentæ.
S. Orificia Tubarum Fallopianarum.
T. Fimbriæ Tubarum.
V. Ovaria. Alis Veſpertilionum ex parte tecta.
W. Inteſtini Recti portio.
X. Arteriæ Spermaticæ.
Y. Venæ Spermaticæ.
Z. Z. Corpus Pampiniforme ſeu Pyramidale cujuſvis lateris.
a. Præputium Clitoridis.
b. Glans Clitoridis.
c. c. Portio Nympharum.
d. d. d. d. Rugæ faciei internæ Vaginæ lateris dextri.
e. Inciſura fundos Uterorum exterius diſtinguens.

ſolet eſſe, repræſentat arculum craſſum, pauxillum ovalem, plus minus tranſverſaliter poſitum, orificio itidem tranſverſali, ſed per ſeptum membranaceum tenue oblique inclinatum, in duas aperturas diviſo pertuſum, quarum una ad cervicem & inde ad fundum cornu lateris dextri, altera vero ad cervicem & fundum lateris ſiniſtri ducit. Vagina a dicto orificio uſque ultra duorum digitorum tranſverſorum diſtantiam eſt ſimplex. Incipit dein *ſeptum intermedium tranſverſale*, ad duos circiter digitos tranſverſos exteriora verſus ſe extendens, vaginam in hoc tractu in partem anteriorem & poſteriorem dirimens, quarum utraque rugis multum prominentibus ornata conſpicitur. Inde uſque ad extremitatem anteriorem vagina iterum ſimplex eſt, ubi una vel altera parum conſpicua caruncula myrtiformis adhuc oſtendi poteſt.

16. In *Commerc. Litterar. Med. Norimb.* A. 1733. *Hebd.* 25. p. 196. D. *Mayum* D.D. *Trewio* genitalia muliebria delineanda & deſcribenda miſiſſe legitur, in quibus *vagina* per *ſeptum* in *duos canales* dividebatur. Ad uterum uſque ita a ſe invicem ſeparatæ protendebantur hæ duæ vaginæ. Aſt verſus eundem per ſpatium ſemilunare una vagina cum altera communicabat. Ipſum vero uteri clauſtrum *duplici orificio* hiabat, atque in duo corpora diſtincta, ſive in *duos uteros bifurcatos*, olivæ figuram referentes, protendebatur, qui oblique dextrorſum & ſiniſtrorſum decurrebant. In illo vero loco, ubi convergebant, vel potius antequam divergebant, ſepto orificium unius ab altero ſejungebatur.

17. In eodem *Commerc. Litter. Med. Norimb.* A.1738. *Hebd.* 21. p.169. in literis ab *Homelio* ad D.D. *Trew* datis commemoratur non ſolum *uterus bipartitus*, de quo ſupra n. 2. dictum eſt; verum etiam *alius uterus bicornis*, eo modo, quo ille, quem *Mayus* A. 1733. Norimbergam tranſmiſit, ſe habens. A quo tamen in eo differebat, quod orificium uteri ſimplex fuerit, quodque defuncta ſæpius pepererit.

18. *Thom. Barthol. Cent. III. epiſt.* 2. nec non *Anat. Renov.* L. I. C. 30. p. 281. mentionem injicit mulieris Hafnienſis honeſtæ, externo ſexus ſui diſcrimine nihil a reliquis differentis, quæ vero a primo natali die *duplicem vaginam uteri*, *duplici orificio patentem* habuit; quarum una *anguſtior*, altera *latior* fuit. Per *latiorem* ex marito *filiam* peperit, tunc temporis, quo dicta ſcribebatur epiſtola, jam viri potentem.

Plures uterorum vaginarumque duplicium obſervationes allegatas invenire licet apud *Haller Comment. in Herm. Boerh. Prælect. Academ. Tom. V. Part. II. p.* 43. & ſeq. & *Schurig. Muliebr. Sect. III. Cap. II.* §. 31. *p.* 260. & ſeqq.

(o) In explicatione internæ diſpoſitionis duarum vaginarum ſubjecti noſtri prolixus non ero. Refero me potiſſimum ad ea, quæ *Halleri Icon. Anat. Faſcic. III. Fig. I. & II. Icon. Uteri Hum.* in earum *explicatione & notis:* ut & *Huber* tam in ſupra citato tract. *de vag. Uteri ſtruct. Rug. nec non de Hymene*, ac in *Uteri Muliebris partiumque ad eum facientium præcipuarum iterata explicatione Faſciculo I. Iconum Anatom. Halleri* inſerta, de vaginæ interna forma, de rugis, columnis, duarum ſpecierum carunculis, valvulis, ſinibus, lacunis aliiſque notatu dignis, curioſe, prolixe & accurate repræſentarunt & explicuerunt ac illuſtraverunt. Annotare ſufficiat, quod jam pridem in *Verheyeni Anat. Tab. XV. fig.* 3. rugæ in vagina ſatis concinne delineatæ exhibitæ fuerint. Si rugæ utriuſque vaginæ ſubjecti noſtri, in utraque etiam ſepti vaginarum facie ordinate diſpoſitæ, multumque prominentes, cum iis conferantur, quæ *Winslow Expoſ. Anat. Traité du Bas-Ventre* §. 649. *& ſeqq.* habet; ulteriori eaſdem explicatione opus non habere, quivis facile perſpiciet. Quod vero non ſolum per crebriorem partum, ſed & per frequentiſſimum congreſſum magis magiſque obliterentur dictæ rugæ, recentiſſimum afferre poſſum exemplum fœminæ, quæ nunquam peperit, & præter alia curioſa in partibus genitalibus, ſuperficiem vaginæ uteri internam ferme penitus complanatam oculis exhibuit. Nempe obſervavi occaſione Demonſtrationis Anatomicæ publicæ diei primæ Febr. præſentis anni in partibus genitalibus fœmininis mulieris quinquagenaria majoris, *membranam ſatis craſſam*, extremitatem cervicis uteri, qua in fundum uteri aperitur, inſtar *Valvulæ* obturantem, ut ante diſſectionem cervicis, ſtylo in hujus cavitatem immiſſo, tranſitus in cavum fundi uteri penitus denegaretur. Uterus ipſe valde parvus erat, tam magnitudine, quam conſiſtentia uterum virgineum æquans. Uterque angulus fundum uteri lateraliter terminans, hiabat in Tubam Fallopianam ſui lateris, orificio adeo patulo, ut in oculos manifeſto incurrens, ſtylum craſſitie ſetam porcinam multum ſuperantem facile admitteret. Ipſæ Tubæ injecto flatu mire turgebant, fimbriaque media longiſſima extremitatis latæ Tubæ ſiniſtræ *oſſiculum oblongum* includebat. Utrumque Ovarium erat valde parvum, planum, tenue, marcidum. Attamen in *dextro* aliquot obſervavi globulos diverſæ magnitudinis, inſtar *ovulorum* prominentes, quorum quidam materia lymphatica, plus minus pellucida repleti, alii vero indurati erant. In Ovario *ſiniſtro* pauciores vidi *globulos* induratos, & unicum majorem, cujus diameter unam lineam paulum excedebat, duriuſculum, ſed ſatis tranſparentem. In quovis etiam ovario apparuerunt quædam *cicatriculæ*, ab ovis ſeceſſum ab eodem olim facientibus relictæ. Superficies interna fundi uteri copioſos obtulit poros amplos, nudis oculis facillime conſpiciendos. Vagina rugis fere plenarie deſtituta erat, exceptis paucis minus inſignibus in extremitate anteriore, prope orificium externum, quod tres carunculas myrtiformes, minus notabiles parumque prominentes in circumferentia ſua gerebat. In eadem vagina copioſiſſimæ *maculæ* parvæ, diverſæ tamen magnitudinis, ad colorem ex cineraceo ſubflavum obſcurum accedentes. Quædam erant ſubfuſcæ. In maximo numero cadaverum fœmininorum, in Theatro noſtro Anatomico diſſectorum, rariſſime conſpiciendas hucuſque ſe præbuerunt ejuſmodi maculæ in vagina, cujuſcunque ſint coloris.

(p) Repetantur, quæ ſupra de hoc ſepto hinc inde dicta fuerunt.

(q) Hæc orificia eandem penitus habent figuram ac ſitum, uti ordinarie in uteris virginum eſſe ſolent. Extremitates quoque cervicum amborum uterorum orificia ambientes, ſeu margines eorundem orificiorum, arculos repræſentant, eodem modo formatos, eademque ratione cum vaginis uterinis connexos, uti alias in ſtatu naturali hoc ipſum obſervatur, quamque connexionem *Winslow in libri modo allegati* §. 646. admodum appoſite cum adnexu inteſtini Duodeni circum Pylorum, aut inteſtinorum Cœci & Coli circum extremitatem inteſtini Ilei comparat, & paulo poſt, nempe §. 652. eandem paulum oblique fieri dicit: uti in viventibus attactu, & in cadaveribus oculari inſpectione, cum arti obſtetricandi dediti, tum Anatomici, hujus rei certiores redduntur.

(r) Addantur iis, quæ ſupra nota g de ſitu urethræ ſuper ſepto, ſeu unione duarum vaginarum dicta fuerunt, quod eadem etiam ex utroque latere ſuper vaginas ſe extendat; ita ut quælibet vagina ſuper extremitate inteſtini recti & ex parte infra urethram ſita ſit.

(s) Quomodo ſe habeat cavitas Uteri humani juxta varios Autores, haud abs re erit nunc diſſerere. Ante omnia removenda eſt abſurda multorum ſententia, Galeno falſo adſcripta, utpote ex libris quibuſdam, qui inter ſpuria Galeni ſcripta referuntur, excerpta, quamque *Carpus Comment. in Mundinum*, p. 216. & ſeq. ex *Mundino*, *Nicolo*, & *Matthæo de Gradis* in compendio exhibet, cujuſque ſumma ſecundum *Ludovicum Bonaciolum* in libro, cui titulus eſt: *Enneas muliebris*, Lucretiæ Borgiæ Duciſſæ Ferrariæ dicato, *L. I. capitulo* 1. huc redit. *Matrici*, inquit Bonaciolus: *Sinus ſunt gemini, alter dextra, læva parte alter. Leviter diſcreti ſunt ad unam utriuſque communem cervicem coëuntes, quos planities quædam intus, ſemitæ perquam ſimilis ſeparat & ſubdit. In ſinu autem quolibet exigui tres ſcrobes, tum in medio unus, rugoſitatibus duntaxat interſtincti, quæ cellulæ a recentioribus cognominantur, triſtius confoſſi comparent. Una quæque inſuper foſſula decem rugoſitates obtinet, quare ſcrobiculi ſeptem & rugoſitates ſeptuaginta conſurgent; hinc puerperia totidem ſimul concipi poſſunt.* Hanc quidem opinionem quam maxime abſonam & avtopſiæ Anatomicæ plane contrariam, præter *Carpum* rejiciunt *Reald. Columbus de Re Anat.* L. XI. p. 444. *& ſeq. Caſp. Bauhin. Theatr. Anat.* L. I. *Cap.* 38. *p.* 126. *nota l.* ubi ſimul *Galeni* librum *de Anat. parva* pro ſpurio agnoſcit, quod etiam *Spigelius* facit de *Hum. Corp. Fabr.* L. VIII. p. 259. *Laurent. Hiſt. Anat. Corp. Hum.* L. VII. *Cap.* XII. *p.* 273. *Caſp. Bartholin. Inſtit. Anat. p.* 141. *& ſeq. Regn. de Graaf Oper. p.* 179. *& ſeq. Ephem. N. C. Ann.* 5. *Obſ.* 65. *nota IX. p.* 145. Ut vero pateat, quam late diſſeminatum fuerit iſtud commentum, quantaque tunc temporis ignorantia ſtructuræ Uteri humani regnaverit, conſtat ex *Veſalii Fabric. Corp. Hum.* L. V. *Cap.* XV. p. 465. ita dicentis. *Ignoro undenam natum ſit egregium illud commentum, quo in Juriſconſultorum, dein Scholaſticorum libris, & Alberti illius Magni indoctiſſimo de Virorum mulierumque ſecretis libro, & apud ineptiſſimum quendam Michaëlem Scotum & Gentilem noſtrum, & Nicolum & Mundinum atque adeo apud innumeros etiam Anatomicos legitur, muliebrem uterum ſeptem cellulas ſeu loculos obtinere: tres quidem in dextra uteri ſede, maſculis ſuſcipiendis aptos, tres autem in ſiniſtra, fœminis dicatos: ſeptimum vero in horum medio exiſtere, hermaphroditiſque conſecratum eſſe.* Pergit paulo poſt. *Verum hos* (loculos) *eum in modum effingere quibuſdam non ſat viſum eſt: inſuper ſeptem illos ſinus,* (*quos & ſcrobes vocant*) *decem rugoſos obtinere inflexus affirmant, & ſeptenas quidem ſcrobes, rugas autem ſptuaginta enumerantes, totidem ſimul concipi poſſe fœtus contendunt.* Cum itaque *Galenum* harum nugarum autorem neutiquam fuiſſe cenſeant *Carpus* & *Veſalius*, ut potius *Galenus* libro *de Anatomia vivorum* eos reprehendat, qui in muliere quinque vel ſeptem cellulas ſtatuunt. vid. *Caſp. Bauh. Anat. Lib I. cap.* 38. *p.* 126. *nota l*; opus eſt, ut quid & *Galenus* & *Hippocrates* atque *Ariſtoteles* Galeno multo antiquiores aliique veterum, nec non plerique *Arabes* de Uteri humani cavitate ſenſerint, indicetur. Omnes enim in genere, vel ſpecie alicujus ſepti quaſi imaginarii, aut ſemitæ, vel alia quadam ratione Uteri cavitatem in *duos ſinus* ſeu *cellulas* dividi exiſtimarunt, quarum una in *latere dextro*, altera vero in *latere ſiniſtro* eſſet; initium vero, ſeu *oſtium* utrique eſſe commune, communem quoque & unicam *vaginam*. Huic opinioni conformia ſunt, quæ *Hippocr. Aphor.* 48. *Libr. V. fœtus mares dextra uteri parte, fœminas autem ſiniſtra magis geſtari* pronunciat. Et *Ariſtoteles Hiſtor. Animal. L. III. Cap. I. p.* 609. *Omnes vulvæ* ſeu *Uteri*, dicit: *Habent, qui juxta genitale continentur, ſinus geminos, alterum in latere dextro, alterum in latere ſiniſtro. Initium vero unum eſt & commune oſtium; quaſi cervix carnoſa cartilagineaque parti plurimæ auctiſſimæque animantium tributum eſt. Galenus* autem *de Uſu partium L. XIV. Cap. IV. In homine*, ait: *quemadmodum corpus totum dextris ac ſiniſtris eſt geminum; ita & matricis ſinus alter quidem in dextris, alter vero in ſiniſtris eſt locatus.* Tales ſinus agnoverunt etiam *Praxagoras* & *Philotimus* in utero muliebri, ob quam rationem eundem *biſſinuatum* appellaverunt, allegante *Galeno de Uteri diſſectione Cap. III.* Quamvis eodem in loco *Galenus* cum *Hippocrate* vel cum Autore libri περὶ ἐπικυήσιος Hippocrati vulgo adſcripti *Uterum bicornem*, illumque utero caprino & vaccino ſimilem eſſe perperam ſtatuat. *Avicenna* quoque III. *Fen.* 21. *Tract.* l. c. 1. ita loquitur. *Et intra matricem eſt extremitas rotunda nervoſa, in cujus medio eſt quaſi ſemita.* Sic & *Rhaſes Lib. Primo ad Almanſorem Cap. ultimo, duos matrici* tribuit *ventriculos* ad *unum orificium* pervenientes. *Averroës* autem *duas cameras in uno orificio ſe jungentes* utero aſſignat. Tandem *Haly Tertio Theor. Cap.* 33. *duas magnas* utero attribuit *concavitates, dextram & ſiniſtram, quæ veniunt ad unam profunditatem utriſque communem, matricis collum dictam.*

Multi recentiorum *unicam* quidem *in Utero cavitatem* agnoſcentes, eandem tamen vel *ſeptulo* aut *ſemiſeptulo* vel mediante *linea* aut *ſutura* in *dextram ſiniſtramque partem* diſpeſci docuerunt. *Fernelius de Part. Corp. Hum. Deſcript. Cap. VII. p.* 15. *& ſeq. duos ſinus* utero largitur, ſed nullo *ſepto* diſcretos. *Carpus* autem *in Mundinum* Fol. 217. *& ſeq.* dicit: „In medio concavitatis matricis, in ejus fundo ſuperiori parvam „eſſe partem, de ſubſtantia matricis parum infra verſus ejus os deſcendentem, & ad latera fundi matricis concavitatem magis elevatam „eſſe ab utroque latere, quam in medio, unamque concavitatem in dextra, & unam etiam in ſiniſtra uteri parte, ſed tantum circa extremitatem

TABULA QUARTA.

Exhibens Vaginas Uteroſque apertos, ſepto Vaginarum dextrorſum reclinato.

A. Vagina Uteri lateris ſiniſtri aperta.
B. Vagina Uteri lateris dextri per ſeptum ex parte contecta.
C. C. Septum dextrorſum reflexum.
D. Orificia uterina. Siniſtrum penitus conſpicuum, dextrum vero parumper tectum.
E. Uterus lateris ſiniſtri apertus.
F. Septum Uteri lateris ſiniſtri pauxillum dextrorſum tractum.
G. Inciſio in cavitatem Uteri lateris dextri penetrans.
H. Hymen Orificii Vaginæ lateris ſiniſtri.
I. Foſſa Navicularis.
K. Commiſſura inferior Labiorum.
L. Labium ſiniſtrum dextrorſum reclinatum, partem Labii dextri M. contegens.
N. Portio inferior Labii ſiniſtri.
O. Perinæum.
P. Anus.
Q. Ligamenta Uteri Lata.
R. R. Ligamenta Uteri Rotunda.
S. S. S. Tubæ Fallopianæ ſuperiora verſus reclinatæ flatuque turgidæ.
T. Orificia Tubarum Fallopianarum.
V. Fimbriæ Tubarum.
W. Ovaria, Alis Veſpertilionum ex parte tecta.
X. Inteſtini Recti portio.
Y. Arteriæ Spermaticæ.
Z. Venæ Spermaticæ.
a. a. Corpus Pampiniforme ſeu Pyramidale cujuſvis lateris.
b. b. b. b. Rugæ faciei internæ Vaginæ lateris ſiniſtri.
c. Inciſura fundos Uterorum exterius diſtinguens.

„ tremitatem ſeu ſuperiorem partem fundi apparere; totam vero reliquam cavitatem eſſe vacuam inſtar vacuitatis veſicæ, atque ſolummodo „ ſecundum latus dextrum & ſiniſtrum corporis uteri differre. „ Cum hac deſcriptione conveniunt *Fig. III. & IV. Tab.* 28. *Theatr. Anat. Caſp. Bauhini*, quarum prioris margo ſuperior fundi uterini exterius in medio ſinuatur, ſeu inciſura notatur; in poſteriori vero a medio lateris ſuperioris fundi uteri, interius protuberantia inſtar ſemiſeptuli in cavum fundi aliquouſque deſcendit. Quamvis ipſe *Bauhinus L. I. Cap.* 38. *p.* 126. *& ſeq.* in cavitate uteri, quam *unicam* eſſe agnoſcit, rariſſime *ſeptum* inveniri exiſtimet: ſed beneficio *ſuturæ* vel potius *lineæ obſcurioris*, attamen *prominentis* leviter, ut in *ſcroto* & *lingua* per internam uteri ſuperficiem *anterius & poſterius ſecundum longitudinem* perductam, *διχῶν* ſeu *medianam Ariſtoteli* vocatam, eandem diſtingui aſſerat. Ejuſmodi *lineam medianam*, uteri cavum eo, uti jam dictum eſt modo, in partem dextram & ſiniſtram dirimentem, plures etiam admiſerunt: uti *Laurentius Hiſt. Anat. Corp. Hum. L. VII. cap.* 12. *p.* 273. *Spigelius de Hum. Corp. Fabr. L. VIII. p.* 259. *Paræus p.* 135. editionis Gallico idiomate Pariſiis impreſſæ. *Riolan. Anthropol. L. II. cap.* 35. *p.* 197. *lineam imaginariam* per longitudinem exporrectam, & interiori tantum parte carnoſæ tunicæ deſignatam, uterum in dextras & ſiniſtras partes, qualis ineſt *ſcroto & linguæ*, diſcriminare ſibi perſuadens, *Veſalius Fabr. Corp. Hum. T. I. L. V. Cap. XV. p.* 456. hanc ſuturam leviter & perquam modice extuberantem, ſecundum totam longitudinem ſuperficiei internæ ſinus fundi uteri exporrigi, ſcribens. *Caſpar. Barthol. Inſt. Anat. p.* 141. *& ſeq. Pinæus de Virginit. notis L. II. cap.* 2. *p.* 105. *lineam rectam*, & *Diemerbroek. Anat. L. I. Cap.* 25. *p.* 137. non niſi *ſuturam* ſeu *lineam ſecundum longitudinem excurrentem*, uterum in dextram ſiniſtramque partem interſtinguere autumantes. *Mauriceau Traité des Maladies des Femmes Groſſes*, ſeu *Tract. de Morb. Mulier. Gravid. p.* 41. eandem lineam tantum in utero illarum, quæ nondum pepererunt, reperiri credens. Ut alios taceam a Dn. *Hallero* in ſupra citato Comment. p. 42. & ſeq. allegatos. Sed quamvis nec *Hallerus*, nec *Columbus* L. XI. p. 144. nec *Reguerus de Graaf Oper.* p. 179. & ſeq. ejuſmodi lineam viderint, nec in Theatro noſtro Anatomico, in tanta uterorum muliebrium diſſectorum copia, quantum mihi conſtat, ejuſmodi linea apparuerit, ipſeque *de Graaf* illam pro factitia, ſubſtantiam uteri ſecundum ejus longitudinem diſſecando efformata, habuerit; nihilominus tamen invenit *Morgagnus Adverſ.* IV. p. 46. in virguncula tredecim annos nata, *intimam* non modo *cervicis*, ſed & *fundi uteri poſteriorem ſuperficiem* per *ſulcum profundum*, inter diſſecandum

ab ipſo

ab ipso non formatum, bifariam secundum longitudinem divisam. Aliud exemplum prostat in *The Philosoph Transact abriged by Lowthorp Vol. III. p.* 209. vel in ipsis *Transact.* N. 48. p. 969. quod *Bened. Vassal, Chirurg. Parisiens.* cadaver fœminæ 32. annorum aperiens, *duas matrices* invenerit, *unam veram*, undecim fœtus perfectos, legitimo tempore excludentem, *alteram adjunctam*, embryonem, priorum fœtuum fraterculum per quatuor menses foventem. *Uterus verus* dissectus ostendit *duo* orificia uteri interna per *eminentiam crassam* a se invicem interstincta, quæ eminentia ipsam cervicem usque ad initium fundi uteri in duas portiones laterales diremit. Eminentiæ finem excepit *linea*, totam superficiem internam posteriorem fundi uteri ad medium usque lateris superioris ejusdem fundi in duas partes laterales æquales distinguens. Tam epicrisis historiæ adjectæque iconis explicationi p. 210. subnexa, quam judicium Ephem. N. C. Dec. I. A. I. Obs. 110. p. 226. a *Tilingio* latum, ipseque figuræ appictæ aspectus, satis declarant, corpus illud, quod *Vassal* pro secundo utero habuit, nil nisi portionem Tubæ Fallopianæ lateris dextri dilatatam, embryonemque conceptum tubarium fuisse.

Ex dictis patet, quod e magno numero observationum, quibus aliæ adhuc adjici potuissent, nullum uteri duplicis exemplum cum casu nostro exacte conveniens, inveniamus. Si Matrona *Hafniensis* duplici vagina, duplici orificio patente prædita, de qua supra. N. 18. actum fuit, post obitum cultro anatomico subjecta fuisset; duplex fortassis se obtulisset orificium uterinum, ad duplex uteri cavum ducens. Positis etiam conditionibus, casui puellulæ hermaphroditæ, in oppido *Steinio* dissectæ, N. 3. allegato, additis, ad nostram observationem quam proxime accederet hic casus.

Cæterum nullo modo dubitavi, præsentem *Uterum* revera *duplicem*, seu *e duobus Uteris compositum* appellare; cum quodlibet corpus uterinum, seu quilibet uterus, cunctis ad Uterum fœcundum requisitis instructus fuerit. Etenim debita sua gaudebat conformatione & structura, ovario suo & tuba in cavitatem uteri sui lateris hiante, arteria & vena spermatica, proprioque orificio in sibi propriam vaginam se exporrigente. Omnes etiam viæ erant apertæ, nullibi aderat obstructio, nulla præternaturalis concretio. Hæc enim sufficiunt ad coitum fœcundum, ad ovuli in uterum descensum, ac evolutionem rudimentorum embryonis, hujusque tam augmentum, quam fœtus perfecti post novem a conceptione menses exactos exclusionem: quamvis ovaria cum tubis vasisque spermaticis, ligamentis etiam latis & rotundis in quovis latere in duplo non adfuerint, qui defectus in omnibus casibus uteri duplicis hucusque observatus fuit; ut in hoc sensu cum Tilingio, supra N. 7. allegato asseri possit, *quod nullibi in Anatomicorum libris duplicis uteri mentio fiat.*

Liceat nunc etiam quasdam conclusiones ex iis, quæ hucusque, prolata fuerunt, ceu consectaria & probabiles conjecturas, coronidis loco elicere. Et quidem

1°. Palam esse mihi persuasum habeo, quod non adeo rara sint exempla uterorum bipartitorum, quodque veteres ex parte excusari possint, sinus in Utero humano admittentes eumque etiam utero bicorni quorumdam animalium assimilantes.

Excusat eos *Hallerus* notula *a* Explicationi Figuræ II. supra N. 1. allegatæ adjecta. Eoque magis eos excusandos esse puto, quia possibile est uteros dari unico quidem cavo absque ullo septo præditos, attamen in duos sinus, alterum dextrum, alterum sinistrum manifesto divisos, qualis appicta figura, describitur a *Paulino* in *Append. ad Ann. V. Dec. II.* Ephem. N. C. *Obs.* 108. *pag.* 68. *& seq.* Contingere quoque potuit, ut, non obstante tanta penuria cadaverum humanorum, & præcipue fœmininorum, quæ priscis illis temporibus dissecare Anatomicis integrum fuit, forte fortuna unus vel alter ipsis obtigerit uterus muliebris bicornis, aut quacunque alia ratione bis sinuatus. Unde forsitan occasionem arripuerunt omnibus uteris humanis duos sinus affingendi, aut illos caprarum, ovium, canum aliorumve animalium uteris perquam similes esse, credendi, variasque de utero humano erroneas opiniones in vulgus spargendi.

2°. Si subjectum nostrum in vivis mansisset, & contracto matrimonio, cum marito suo rem habuisset; potuisset gravida fieri, imo fœtum parere, & hoc non obstante, simul virgo intacta manere.

Ponamus enim fœcundum coitum in uno latere *v. gr.* in latere dextro, fuisse celebratum, & inde graviditatem, & postmodum partum secutum esse; potuisset hymen alterius lateris, nempe sinistri, integer mansisse fœminaque in eodem hoc latere virginitatem retinuisse. Et vice versa.

3°. Si diversis & quidem sensibiliter a se remotis temporibus uxor cum marito suo cohabitavisset, potuisset diversis quidem temporibus concipere & parere, eodem tamen tempore & gravida esse & puerpera.

Nempe si primo mensis Martii in latere dextro concepisset, ac dein primo mensis Julii in latere sinistro. Tunc potuisset a primo mensis Julii ad finem usque Novembris, aut initium Decembris, gravida esse, duosque fœtus in utero gerere. Post finem Novembris autem potuisset primo Martii conceptum fœtum in lucem edere, remanente adhuc fœtu primo Julii concepto, utero materno incluso. Sic mulier eodem tempore & gravida & puerpera esse potuisset.

4°. Si congressus fœcundus in uno latere contigisset, & paucis elapsis horis in altero latere; tunc semper gemellos partu edidisset. Circa quem partum notandum, quod uno excluso fœtu, puerpera immediate post ad partus labores denuo adstringenda non fuisset, nisi orificio uterino ad fœtus exclusionem disposito, secus ac fieri debet in partu gemellorum unico utero inclusorum: uti recte monet Littrius loco N. 5. alleg. pag 384. & seq.

5°. In casu autem duorum fœtuum in duobus uteris contentorum, venter duos distinctos ostendisset tumores, unum in dextro, alterum in sinistro latere; & quidem magis æquales, si gemelli gestati fuissent bene valentes; magis autem inæquales si vel alterius gemellorum per longum tempus male se habentis augmentum notabiliter fuisset retardatum; vel si conceptio temporibus diversis & multum ab invicem remotis contigisset. Sub his autem circumstantiis medium ventris magis depressum, seu minus elevatum mansisset, contrario modo, ac ordinario fieri solet, si unicus fœtus in unico simplici utero geritur.

6°. Evidens etiam est, uterum alterutrius lateris gravidum, magis versus suum latus, hoc est, uterum dextrum magis versus latus dextrum, & sinistrum magis sinistrorsum, seu versus latus sinistrum, minus vero versus latus oppositum vergere, atque eo se dilatare distendique potuisse, ob crassitiem septi intermedii duplo majorem, ac est paries uteri septo oppositus, adeoque ob majorem resistentiam in loco septi, quam in loco opposito.

7°. Hinc probabilitate non caret, quemlibet uterum in casu gemellorum non satis distendi & ampliari potuisse pro debito fœtuum suorum augmento. Quapropter vix ac ne vix quidem ad tantam magnitudinem provenissent, ac gemelli utero ordinario inclusi. Nec sufficit regerere, quod capacitas duorum uterorum conjunctim sumtorum æqualis fieri possit capacitati unius simplicis uteri, gemellos continentis; cum quivis geminorum uterorum pro dimidio unius uteri haberi possit, qui conjunctim unum integrum simplicem uterum conficerent. Nam unicus uterus, omni intermedio & intergerino absente, quaquaversus se extendens, majorem acquirere potest amplitudinem, quam ejusmodi duo per septum adeo crassum interstincti & ratione magnitudinis quasi dimidiati uteri.

8vo. An vero etiam ob defectum, seu minus sufficientem copiam nutrimenti, ejusmodi gemellorum sufficiens incrementum impediretur, valdopere dubito. Non enim existimo, rationem præcedenti *conclusione* 7ma allatam hic valere, quod singuli ratione magnitudinis dimidiati uteri tantam copiam succi nutritii fœtibus suis præbere non possent, quantam unicus simplex uterus gemellis procurare soleat. Siquidem septum secretioni sat copiosæ alibilis materiæ nullum afferret notabile impedimentum. Nam in utroque casu, sive uterus sit unicus simplex, sive septo bipartitus, adsunt in quovis latere pelvis vasa arteriosa, sanguinem pro nutritione ad uterum vehentia, ordinarie æqualis numeri & magnitudinis, eodemque fere modo distribuuntur. Eadem est ratio venosorum vasorum fluida revehentium.

9no. Quod si unicus fœtus in alterutrius uteri latere hæreret, ex eadem propemodum ratione, ac *conclus.* 7ma dictum est, in tantam molem excrescere non valeret, ac unicus fœtus utero simplici ordinario inclusus. Interim haud improbabile est, ejusmodi fœtum ad paulo ampliorem pervenire posse magnitudinem, quam si gemelli adessent; cum videatur in priori casu uterum paulo majorem distensionem pati posse, quam in posteriori.

10mo. *Superfœtatio* vera in hoc subjecto facile & absque impedimento locum habuisset, quæ tantum non in omni alio casu, nisi præsenti admodum similis sit, vel accidere nequit; vel multis difficultatibus premitur.

Est autem *Superfœtatio* in genere considerata, secundus fœtus conceptus, gravida jam existente muliere. vid. *Castelli Lexicon.* Distingui potest in *veram* seu, si mavis, *exquisitam* & in *spuriam*. *Superfœtatio vera* seu *exquisita* mihi est, in qua uterque fœtus in *Utero vero* continetur & crescit. *Superfœtatio spuria* e contrario est, in qua alter fœtuum *Uterum spurium*, alter vero *Uterum verum* occupat. Ejus-

modi

modi uterum ſpurium formare poteſt vel portio Tubæ Fallopianæ dilatata uterum mentiens, qualis eſt iſte *Dn. Vaſſal* ſupra memoratus; vel alia corpora & conceptacula vero utero quacunque ratione adjuncta, ipſi quidem ſimilia, attamen ab eodem admodum differentia, uti eſt uterus ſpurius *Dn. Dionis* N. 9. & fortaſſis ille *Hartmanni* N. 8. deſcriptus.

In caſu uteri ſpurii fieri poteſt ſuperfœtatio, ita ut ovulum prius impregnatum in ejuſmodi cavum perveniens, ibidem locum ſuum figat, & augmentum capiat, ac dein elapſo aliquo ſatis notabili temporis ſpatio nova impregnatione contingente, aliud ovulum fœcundatum, hoſpitium ſuum in utero vero inveniat. Nihil enim obſtat, quo minus talis iterata conceptio contingat. Utero enim vacuo exiſtente, & cum orificio ſuo non ita conſtricto & coanguſtato, ut nihil ab extra adveniens intrare queat, uti fit in caſu ovuli impregnati in uteri cavo hoſpitantis; nihil impedit ingreſſum auræ ſeminalis in uterum ejuſque dein acceſſum ad ovulum per viam patulam locumque apertum; ſive ovulum maturum jam ante ejus fœcundationem in uteri cavum deſcenderit, ſive in tuba a nullo embryone occupata hæſerit, ſive ab ovario nondum ſeceſſionem fecerit, dummodo ſub duabus ultimis circumſtantiis facta impregnatione dein in cavum uteri deferatur. Quemadmodum autem ejuſmodi conceptio, ſive tubaria ſit, ſive in quocunque alio cavo ſeu utero ſpurio fœtus nutriatur & creſcat, vel fœtui & matri ſimul funeſta eſſe ſoleat juxta N. 9. & uti exemplum, *fœtus tubarii Dn. Vaſſal* ſupra allegatum oſtendit; vel ad minimum eadem poſita fœtui per vias ordinarias nullus exitus pateat, uti exemplo fœtus per 46. annorum ſpatium in mulieris utero geſtati conſtat. vid. Dn. *Georg. Frid. Orth. Diſſert. Inaug. de Fœta* 46. *annorum ſub præſidio Dn. Prof. Camerarii Tubingæ A.* 1720. *menſe Jun.* habita, nec non *Breſslauiſche Natur-Geſchichten An.* 1720. *menſ. Jul. Claſſ. IV. Art. IX. p.* 90. *& ſqq. & menſ. Sept. ejuſd. anni Claſſ. VI. p.* 341. *& ſeqq.* Ita cuivis facile eſt perſpicere, quod contingente tali ſuperfœtatione ſpuria, vel neuter fœtuum aura vitali frui queat; vel ad minimum fœtus utero ſpurio incluſus, vivus aut vitalis in lucem prodire nequeat.

In *Utero Vero ſimplici* ſuperfœtationem contingere non poſſe Dn. *Littrius* l. c. *p.* 385. *& ſeqq.* tribus argumentis probat, quorum ſumma huc redit. 1°. Orificium uteri poſt conceptionem peractam, ovulo impregnato in cavo uteri exiſtente, exactiſſime clauſum, ſemen virile ab introitu in uterum excludit. 2do. Extremitas colli uterini, adeoque etiam orificium uteri in gravidis magis retrovertitur verſus inteſtinum rectum, ut orificium uteri non amplius directe e regione orificii vaginæ ponatur, quem tamen ſitum directum ante conceptionem habebat. Id quod etiam impedimento eſt, quo minus orificium uterinum ſemen virile recipere poſſit. Ad minimum auget impedimentum primo argumento indicatum. 3^tio^. Quamvis ſemini virili ingreſſus in uterum jam gravidum pateret; non poſſet tamen per alterutram tubam ad ovarium uſque pertingere, quia placenta fœtus fundo uteri arcte ſe applicans eique adhærens, orificia tubarum tegit, ut nihil earum cavum ingredi valeat.

Neque tamen, non obſtante trium modo recenſitarum rationum veritate inconcuſſa, plane negarem, naturam, uti in aliis rebus, ad ſtructuram partium & œconomiam corporis humani ſpectantibus; ita etiam imprimis in generationis, adeoque & conceptionis negotio, tales effectus producere, taliaque phœnomena exhibere, quæ, niſi ipſo facto ſe probarent, virorumque fide digniſſimorum teſtimoniis corroborarentur, ſique ſolis ratiociniis procederetur, omni veritatis ſpecie carerent. Sic poſſet in ſtatu extraordinario, abſentibus aut non ſatis validis tribus modo dictis iteratæ conceptionis impedimentis, uno fœtu in utero ſedem ſuam jam figente, nova aliquot ſeptimanis aut menſibus elapſis fieri conceptio, & una in utero hærere duo fœtus, diverſis & remotis temporibus concepti. Sed rariſſimum hoc eſſet; & ſi unquam ejuſmodi ſuperfœtatio fieret, aut facta fuiſſet, probabile non eſt, fœtum hac ratione ſuperfœtatum debitam corporis ſui menſuram in utero acquirere, ita ut ſub partus laboribus, vel paulo poſt partum prius concepti fœtus e ſede ſua non exturbaretur; ſed juſtum & a natura conſtitutum tempus expectans, maturus vitaliſque in mundum prodiret. In hoc ergo ſenſu poſſet, licet rariſſime, & modo quam maxime inſolito, exquiſita ſuperfœtatio quidem admitti; ſed ambo fœtus ad plenam maturitatem ad vitalem partum neceſſariam non pervenirent; ſed unus maturus lucem vitalem aſpiceret, alter immaturus tanquam abortus ejiceretur.

Verum longe aliter ſentiendum de utero bicorni, vel bicorni ſimili, aut per ſeptum in duo corpora duoque cava bipartito, præcipue ſi duo diſtincta colla duoque diſtincta orificia adſunt, & adhuc magis, ſi duæ vaginæ vel ex parte, vel per totam longitudinem ſuam mediante ſepto ſeparatæ, duoque orificia externa ſe oſtendunt. In ejuſmodi enim caſibus plane nihil eſt, quod ſuperfœtationi ſe opponat. In ſubjecto enim noſtro, membro mariti virili in vaginam lateris dextri immiſſo, ſemen aut aura genitalis, aut quodcunque impregnationis cauſa ſit, per orificium ejuſdem lateris in uterum dextrum, perque tubam dextram ad ovarium dextrum uſque pervenire ovulumque maturum fœcundare potuiſſet, quod in utero ſui lateris hærens, præſentibus licet tribus impedimentis paulo ſupra prolatis, uterum ejuſque cervicem una cum orificio ſiniſtri lateris nullo modo affeciſſet; ſed elapſis tribus, quatuor, quinque vel adhuc pluribus ſeptimanis menſibusve, coitu per vaginam lateris ſiniſtri celebrato, eodem modo uti de latere dextro dictum fuit, ovulum maturum ovarii ſiniſtri impregnari, & ad uterum ſiniſtrum detrudi, ibique adhæreſcere, & fœtus nutriri, augeri, uterque etiam fœtus a natura deſtinato termino vivus, vitalis & maturus partu e domicilio ſuo exire potuiſſet. Simile quid accidere potuiſſe, in utero duplici Littrii N. 5. in utero bicorni N. 15. nec non in iſto N. 16. & in utero duplici Dnæ de la Marche N. 13. negari nequit. Circa quem ultimum, nec non de omnibus aliis uteris ſimilibus, bicornibus, duobus ſeparatis orificiis uterinis inſtructis inſuper notandum, quod augmentum magnitudinis fœtuum ipſos inhabitantium facilius procedat, quam in omnibus caſibus, ubi uteri ſolummodo per ſeptum quoddam medium diſcreti, ſibi mutuo ad latas ponuntur, cum hi ultimi non in tantam amplitudinem diſtendi poſſint, quam priores; qui præterea, ſi ſeptum ſeu paries intergerinus totum collum uſque ad ejus extremitatem non peragrans, duplex orificium uterinum non format, ſuperfœtationem non tam facile permittunt, aut embryonem ſuperfœtatum, partui adhuc immaturum, difficulter retinent, dum prius conceptus fœtus, vivus & vitalis partu in ſcenam prodit. Exemplum præbent Uteri N. 1. & 2. omneſque his perquam ſimiles.

Ultimo loco tenendum, quod haud pauci, uti notum eſt, omnem ſuperfœtationem negaverint & adhucdum negent. Quorum argumenta hic loci afferre eaque refellere animus non eſt. Unicum adducere placet *James Parſons*, in *Philoſoph. Transact.* ſupplemento; ſuperfœtationem omnino impoſſibilem judicantem, quia tuba in gravida figurum rectam habens, ovarium comprehendere nequit. Quod aſſertum tamen ex eo fundamento evertitur, quod fœminæ gravidæ in congreſſu venereo eandem voluptatem eaſdemque mutationes in corpore percipientes, quas alio tempore ſub hoc actu perſentiſcunt, neceſſario rigidam tubarum incurvationem inflexuſque ovaria verſus experiri debeant. Avtopſia Anatomica id ipſum quoque confirmat: dum in quarundam gravidarum cadaveribus apertis, tubæ ſurſum ovaria verſus inflexæ imo quandoque ovariis applicatæ repertæ fuerunt. Nec in allegandis exemplis & congerendis obſervationibus ſuperfœtationem comprobantibus operam conſumam. Hoc enim labore alii ante me jam defuncti ſunt. Potius vela contrahens unica adjecta *Epicyeſis* hiſtoria a *Dno. Leriche Noſocomii militaris Chirurgo primario*, mihi benevole communicata, tractationem meam abſolvam. Hæc autem e Gallico in Latinum ſermonem verſa ita ſe habet.

Maria Anna Bigaud triginta ſeptem annos nata, Edmundo Vivier, ægrorum famulo in Noſocomio militari, quod Argentinæ eſt, nupta, die trigeſima menſis Aprilis Anni milleſimi ſeptingenteſimi quadrageſimi octavi, hora decima matutina puerum viventem maturum enixa eſt. Adeo prompte & feliciter puerperium hocce ſuccedebat, ut poſt horam e lecto ſurgeret atque puerum ſecum exportans, domo obſtetricis, ubi partus labores ſuperaverat, ejus ulnis ſuffulta egrederetur, domicilium ſuum, quod in prædicto Noſocomio obtinebat, repetitura. Lochia mox a partu ſubſtiterunt, quod eo magis mirabatur, quod in duobus primis, quæ hocce præceſſerant, puerperiis, lochia copioſe fluxerint. Vix elapſo quadrante horæ a partu, motum in utero ſenſit, ejuſque obſtetricem certiorem reddidit, exiſtimans novum adhuc inſtare partum. Hæc illam quieto animo eſſe jubet. Motum interim uti prægnantes, in utero percipiebat. Mammæ, licet magnæ a natura, nullam moleſtiam creabant, nec lacte turgeſcebant, ita ut poſt quindecim dies puerum nutrici conductitiæ tradere coacta fuerit. Ciborum faſtidium, nauſea, verbo: eadem ſigna, quæ geſtationis tempore percipiebat, phœnomenis modo allegatis juncta, animum agebant anxium, ipſamque de impregnatione certiorem faciebant. Hæc omnia mihi aperuit, atque ſupiciones ejus bene ſtabilitas exiſtimans, animi tranquillitatem ipſi inducere pro virili annifus ſum. Sanitas ejus labefactata anxiis inquietudinibus maximam partem debebat. Verum hanc dein meliorem cum animi tranquillitate recepit. Tandem animadvertens abdominis tumorem magis magiſque increſcentem, tactum Viri Experientiſſimi hujus civitatis, arti obſtetriciæ dediti admiſit, qui ipſam a multis menſibus prægnantem judicavit. Decimo ſeptimo menſis Septembris anni prædicti, hora quinta matutina, peperit filiolam vivam, ex membrorum conformatione & corporis magnitudine maturam judicatam. Lochia in ultimo hocce puerperio fuere copioſa, mammæque ſufficientem pro lactatione album ſuppeditarunt rorem. Puera hæc completis duobus poſt primum ætatis annum diebus ſub dentitione denata eſt, cum puer poſt duos ætatis ſuæ menſes cum dimidio ad plures abierit. Huncce & ipſius ſororem non longe a nativitate vidi. Ille nec tam magnus erat, nec adeo toroſus, utpote ob patris inopiam negligenter habitus, quam hæc, quæ matris ubera ſugens, toroſa erat & obeſula. Ex hac hiſtoria colligere eſt, quod mulier hæcce, eo, quo puerum peperit tempore, medium geſtationis filiolæ tempus egerit. Nam ratione ſubducta, ab ultimo Aprilis uſque ad decimum ſextum diem Septembris quatuor menſes cum dimidio elapſi numerantur. Perſuaſum mihi habeo, nullam ſuperfœtationem hacce certiorem unquam fuiſſe. Addo: prædictam mulierem partui nunc proximam, ab ultimo hoc puerperio ſemel peperiſſe. Dab. Argentorati die 20. Martii An. 1752.

TAB. I.

Fig. 1.

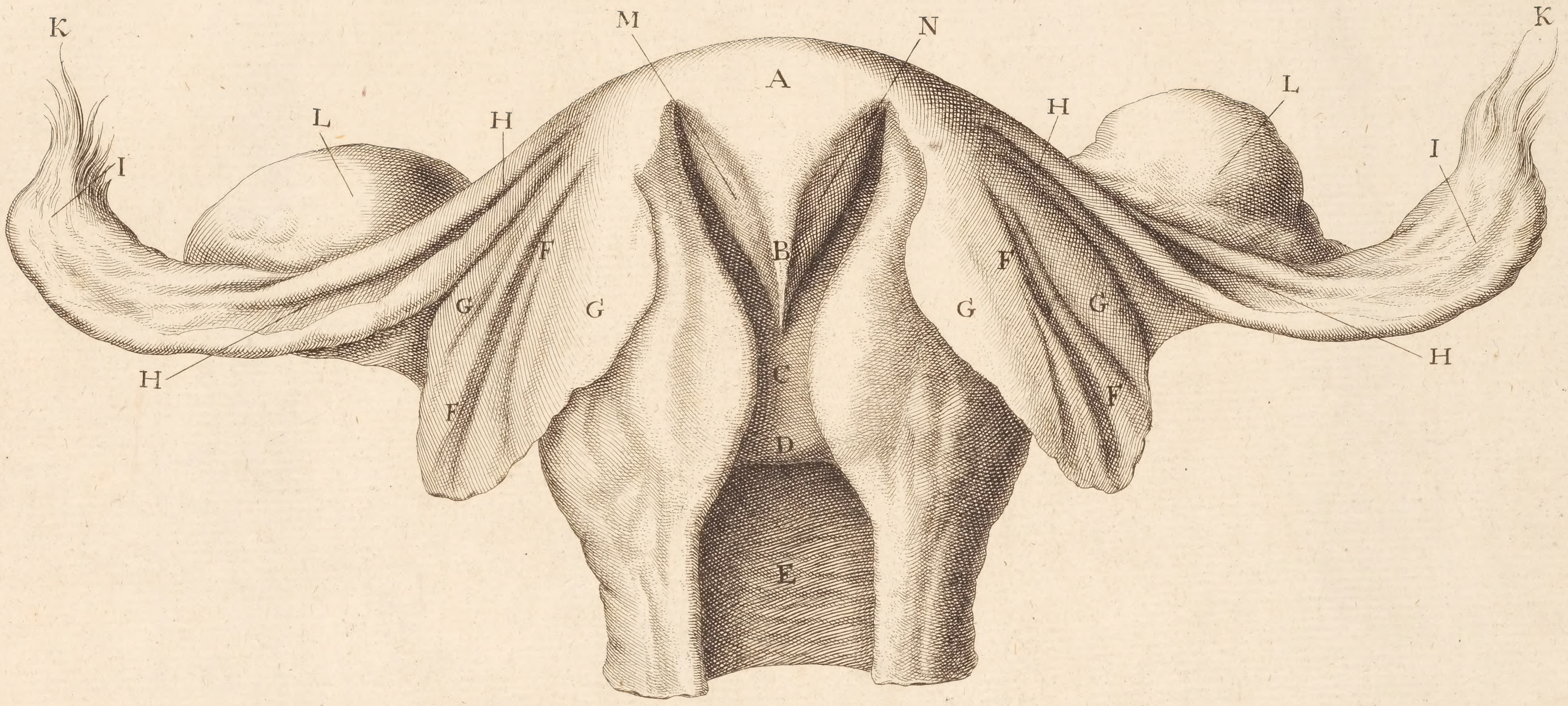

Fig. 2.

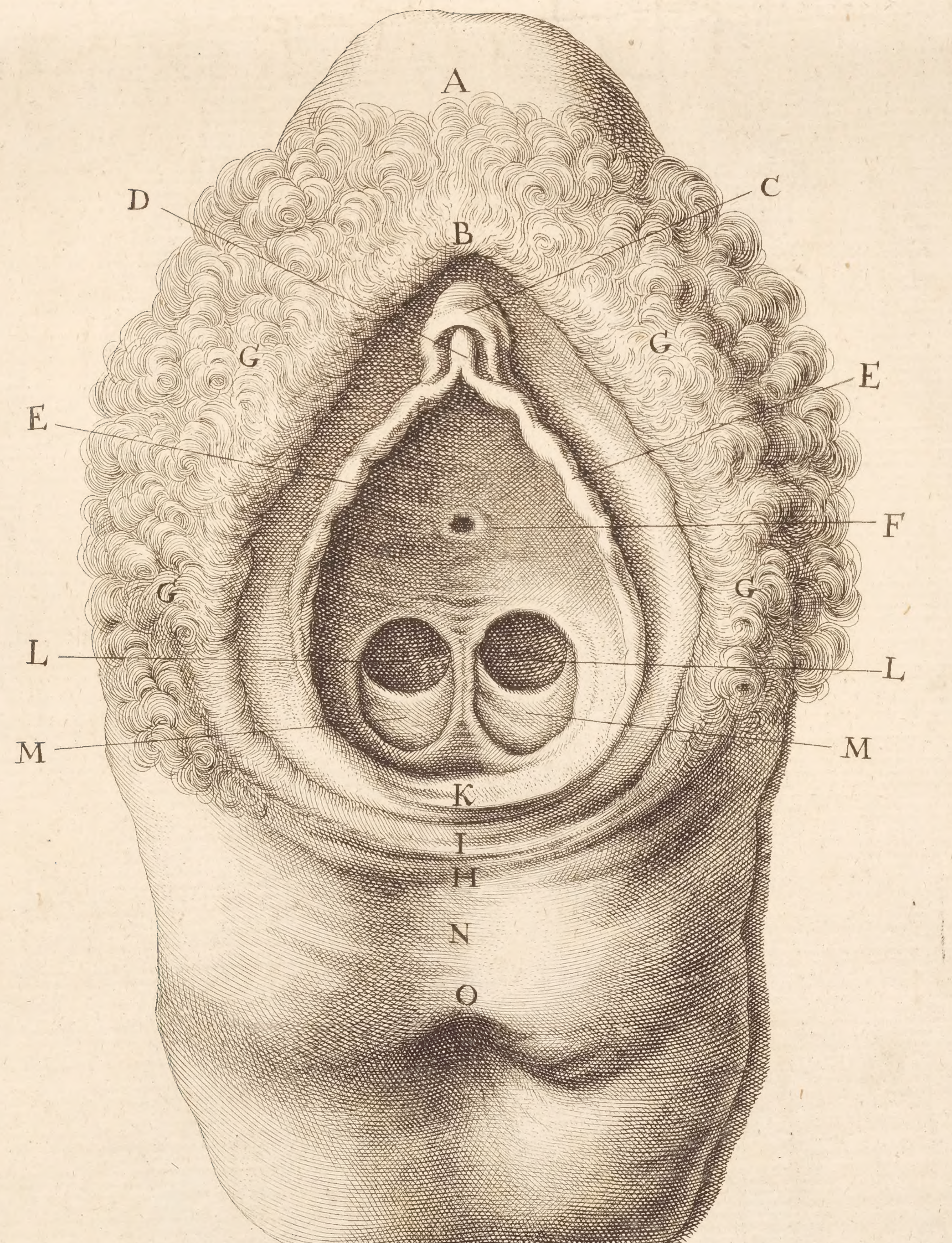

I.M.Weis Chalcogr. Senat. Argent. Delin: ad Nat:

P.I.Lutherburg Argent. Chalcogr. et Pictor. Sculp: 1752.

Tab. II.

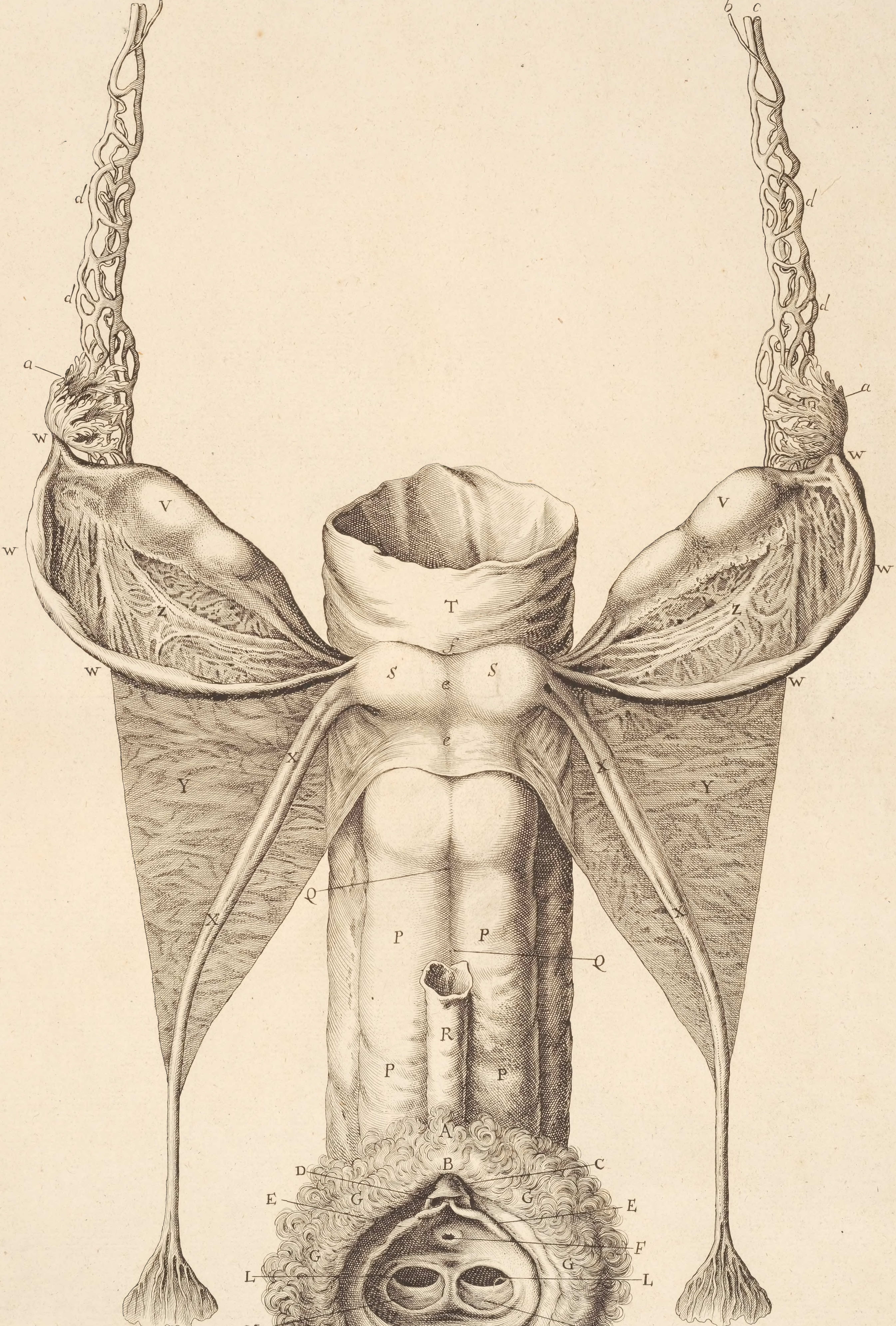

Desiné par I.M.Weis.

Gravé par Loutherbourg.1752.

TAB. III.

Desiné par I.M.Weis.

Gravé par P.I.Loutherbourg. Graveur, et Peintre en Mign:

TAB. IV.

Desiné par I.M.Weis. Graveur de la Ville de Strasbourg.

Gravé par P.J.Loutherbourg. Graveur. et Peintre. 1752.

A II
(9445)